نام و نام خانوادگی:	جمهوری اسلامی ایران اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران دبیرستان غیردولتی پسرانه سرای دانش واحد حافظ امتحانات **نیمسال اول** سال تحصیلی **۱۴۰۵-۱۴۰۴** www.sarayedanesh.com 021-2936	نام درس: ادبیات فارسی نام دبیر: آقای یوسفی تاریخ امتحان: ۱۴۰۴/۱۰/ ۲۰ ساعت امتحان: ۸ : ۰۰ صبح/ عصر مدت امتحان : ۷۵ دقیقه
مقطع و رشته: دهم مشترک		
نام پدر:		
شماره داوطلب:		
تعداد صفحه سؤال: ۴ صفحه		

نمره به عدد:	نمره تجدید نظر به عدد:	محل مهر و امضاء مدیر
نمره به حروف:	نمره به حروف:	
نام دبیر: تاریخ و امضاء:	نام دبیر: تاریخ و امضاء:	

ردیف	سؤالات قلمرو زبانی ۷ نمره	بارم
۱	**در عبارات و اشعار زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.** الف) فروغ رویت اندازی سوی خاک ب) در حضیض هم می‌توان عزیز بود. ج) هر چیز و همه چیز را در کاینات به دو پاره کرد. د) بگذارد که شوخ از خود باز کنیم. ه) مردی اهل بود و فضل داشت.	۱/۵
۲	**املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) ای شیخ آمده‌ام تا از (اصرار/ اسرار) حق چیزی با من نمایی. ب) هر که داد از خویشتن بدهد، از داور (مستغنی / مستقنی) باشد.	۰/۵
۳	**غلط املایی در هر عبارت را پیدا و اصلاح کنید.** الف) در آب حیاط تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها. ب) که مردنی چنان، قبطه‌ی بزرگ زندگانی شد.	۱
۴	**زمان افعال زیر را مشخص کنید.** الف) شنیده‌بودی ب) دارد می‌آید ج) خواهد گفت د) داشت می‌رفت	۱

www.amoozeshmelli.com

۵	**در عبارات زیر رابطه‌های معنایی را مشخص کنید.(ترادف-تضاد-تناسب)** الف) دولت – محنت ب) طرب – شادی ج) شیران - سگان	۱
۶	**نقش‌های دستوری در عبارات زیر را مشخص کنید.** الف) درست، همین موقع بهمن به دنبالش توی اتاق آمد. ب) در ممکلت چو غرّش شیران گذشت و رفت / این عوعو سگان شما نیز بگذرد	۱
۷	**در عبارات زیر کدام جمله حذف شده نوع حذف را مشخص کنید.** الف) به وقت نومیدی امیدوارتر باش و نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی. ب) زیرا که او نیکو خو، بهتر هزار بار از نیکو رو.	۰/۵
۸	**را در هر عبارت زیر چه نقشی دارد.** الف) او را ابوالفتح می‌گفتند. ب) او را با وزیر صحبتی بودی.	۰/۵
	قلمرو ادبی ۵ نمره	
۹	**شعر حفظی.** الف) / به علی شناختم من به خدا قسم خدا را ب) به جز از علی که گوید به پسر که قاتل من /	۰/۵
۱۰	**کتاب الهی‌نامه اثر کدام شاعر است و قالب شعری آن چیست؟**	۰/۵
۱۱	**کدام آرایه‌ی ادبی در عبارت زیر به کار گرفته شده است؟** **فقط باد بود که بیکار توی درخت‌ها نشسته بود.**	۰/۲۵
	صفحه ی ۲ از۴	

www.amoozeshmelli.com

۱۲	**در بیت زیر آرایه‌های *جناس (و نوع آن)* و *تناسب* را مشخص کنید.** سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد	۰/۷۵
۱۳	**آرایه‌ی *کنایه* را در ابیات زیر بیابید و بگویید هر کدام کنایه از چه چیزی هستند.** الف) کلاه از سر کودک عقل می‌افتد ب) و این مرد پارسی هم دست تنگ بود و وسعتی نداشت.	۱
۱۴	**در عبارت زیر یک *تشبیه* وجود دارد، *مشبه، مشبهٌ‌به، ادات تشبیه و وجه شبه* را مشخص کنید.** بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان؛ در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزارگونه حکمت.	۱
۱۵	**در بیت *بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت* کدام کلمه استعاره است. (یک مورد کافی است.)**	۰/۵
۱۶	**آرایه‌ی بکار رفته در عبارت زیر را بیان کنید.** درختان را دوست می‌دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند	۰/۵
	قلمرو فکری ۸ نمره	
۱۷	**معنی هر یک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید.** الف) گشت یکی چشمه ز سنگی جدا / غلغله‌زن، چهره‌نما، تیزپا ب) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد د) چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد ن) دوش مرغی به صبح می‌نالید / عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش و) مرا در فضل مرتبه‌ای است زیادت. ه) چون از در، دررفتیم، گرمابه‌دان و هر که آنجا بود، همه بر پای خاسته‌بودند و نمی‌نشستند. ی) موشی بگرفتند و در حقّه کردند و سر حقّه محکم کردند.	۴

www.amoozeshmelli.com

۱۸	**ناصر خسرو در متن *سفر به بصره* بدنبال بیان کدام مفهوم در باب سختی‌ها و مشکلات زندگی است؟**	۱
۱۹	**کدام مصرع از بیت زیر تضمین از شعری از سعدی است. منظور از آرایه‌ی تضمین را هم بیان کنید.** حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد	۰/۵
۲۰	**دو عبارت زیر یک مفهوم را می‌رسانند. آن مفهوم را بیان کنید.** الف) به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد. ب) هر آن‌که جانب اهل وفا نگه دارد / خداش در همه حال از بلا نگه دارد	۰/۵
۲۱	**ویژگی‌های شعر سپید را بیان کنید و یک مورد را از کتاب مثال بزنید.**	۱
۲۲	**شعر *مهر و وفا* از *حافظ* در کدام گونه‌ی ادبی قرار می‌گیرد؟ هدف از این گونه را بیان کنید.**	۱
صفحه ی ۴ از ۴		

جمع بارم : ۲۰ نمره

www.amoozeshmelli.com

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران
دبیرستان غیر دولتی پسرانه سرای دانش واحدحافظ
کلید سؤالات نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

www.sarayedanesh.com

نام درس: ادبیات فارسی دهم
نام دبیر: آقای یوسفی
تاریخ امتحان: ۲۰ / ۱۴۰۴/۱۰
ساعت امتحان: ۸:۰۰ صبح/ عصر
مدت امتحان: ..... دقیقه

ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر
	قلمرو زبانی ۷ نمره	
۱	**در عبارات و اشعار زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.** الف) فروغ رویت اندازی سوی خاک = روشنایی، پرتو ب) در حضیض هم می‌توان عزیز بود. =پایین‌ترین نقطه، پست‌ترین درجه ج) هر چیز و همه چیز را در کاینات به دو پاره کرد. = جهان هستی، عالم د) بگذارد که شوخ از خود باز کنیم. =چرک، کثیفی ه) مردی اهل بود و فضل داشت. = شایسته، دارای فضل	
۲	**املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) ای شیخ آمده‌ام تا از (اصرار/ اسرار ص) حق چیزی با من نمایی. ب) هر که داد از خویشتن بدهد، از داور (مستغنی ص/ مستقنی) باشد.	
۳	**غلط املایی در هر عبارت را پیدا و اصلاح کنید.** الف) در آب حیاط-حیات تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها. ب) که مردنی چنان، قبطه‌ی=غبطه بزرگ زندگانی شد.	
۴	**زمان افعال زیر را مشخص کنید.** الف) شنیده‌بودی=ماضی بعید ب) دارد می‌آید=مضارع استمرای ج) خواهد گفت=آینده د) داشت می‌رفت=ماضی استمراری	
۵	**در عبارات زیر رابطه‌های معنایی را مشخص کنید. ترادف-تضاد-تناسب** الف) دولت ــ محنت = تضاد ب) طرب ــ شادی = ترادف ج) شیران ــ سگان = تناسب	
۶	**نقش‌های دستوری در عبارات زیر را مشخص کنید.** الف) درست، همین موقع بهمن به دنبالش توی اتاق آمد. = قید ب) در ممکلت چو غرّش شیران گذشت و رفت / این عوعو سگان شما نیز بگذرد = پیوند وابسته‌ساز	

www.amoozeshmelli.com

۷	**در عبارات زیر کدام جمله حذف شده. نوع حذف را مشخص کنید.** الف) به وقت نومیدی امیدوارتر باش و نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی. =بسته‌دان، حذف به قرینه‌ی لفظی ب) زیرا که او نیکو خو، بهتر هزار بار از نیکو رو. = است، حذف به قرینه‌ی معنایی
۸	**<u>را</u> در هر عبارت زیر چه نقشی دارد.** الف) او <u>را</u> ابوالفتح می‌گفتند. = به او، حرف اضافه ب) او <u>را</u> با وزیر صحبتی بودی. = برای او، حرف اضافه
	قلمرو ادبی ۵ نمره
۹	**شعر حفظی.** الف) دل اگر خدا شناسی، همه در رخ علی بین / به علی شناختم من به خدا قسم خدا را ب) به جز از علی که گوید به پسر که قاتل من / چو اسیر توست اکنون، به اسیر کن مدارا؟
۱۰	**کتاب *الهی‌نامه* اثر کدام شاعر است و قالب شعری آن چیست؟** عطار نیشابوری، مثنوی
۱۱	**کدام آرایه‌ی ادبی در عبارت زیر به کار گرفته شده است؟** تشخیص **فقط باد بود که بیکار توی درخت‌ها نشسته بود.**
۱۲	**در بیت زیر <u>آرایه‌های *جناس (و نوع آن)* و *تناسب*</u> را مشخص کنید.** سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد = سر و زر، جناس ناقص یا افتراقی – تناسب بین مهر و وفا، جان و دل، سر و دل
۱۳	**آرایه‌ی <u>*کنایه*</u> را در ابیات زیر بیابید و بگویید هر کدام کنایه از چه چیزی هستند.** الف) کلاه از سر کودک عقل می‌افتد = حیرت شدید ب) و این مرد پارسی هم دست تنگ بود و وسعتی نداشت. = دست تنگ کنایه از فقیر
۱۴	**در عبارت زیر یک <u>*تشبیه*</u> وجود دارد، <u>*مشبه، مشبهٌ‌به، ادات تشبیه و وجه شبه*</u> را مشخص کنید.** بدان که <u>قرآن</u> <u>مانند</u> است به <u>بهشت جاودان</u>؛ در بهشت از <u>هزارگونه نعمت</u> است و در قرآن از <u>هزارگونه حکمت</u>. مشبه، ادات تشبیه، مشبه‌به، وجه شبه
۱۵	**در بیت *بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت* کدام کلمه استعاره است. (یک مورد کافی است.)** باد = مرگ ، شمع = عمر

www.amoozesmelli.com

۱۶	آرایه‌ی بکار رفته در عبارت زیر را بیان کنید. درختان را دوست می‌دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند = حسن تعلیل
	قلمرو فکری ۸ نمره
۱۷	**معنی هر یک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید.** الف) گشت یکی چشمه ز سنگی جدا / غلغله‌زن، چهره‌نما، تیزپا چشمه‌ای از سنگی پر سر و صدا و پرخروش و سریع جدا شد ب) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد مرگ که نسیب همه می‌شود، به سراغ شما هم خواهد آمد. د) چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد وقتی به او گفتم که با من مهربان باش، گفت از من کاری بر نمی‌آید و به خدا واگذارش کرد ن) دوش مرغی به صبح می‌نالید / عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش دیشب پرنده‌ای تا صبح عبادت می‌کرد و مرا بی‌خواب و بی‌طاقت کرد و) مرا در فضل مرتبه‌ای است زیادت. من در دانش دارای رتبه‌ای عالی هستم. ه) چون از در، دررفتیم، گرمابه‌دان و هر که آنجا بود، همه بر پای خاسته‌بودند و نمی‌نشستند. وقتی از در وارد شدیم، گرمابه‌دان و هر کسی که آنجا بود، بلند شدند و نمی‌نشستند. ی) موشی بگرفتند و در حقّه کردند و سر حقّه محکم کردند. موشی را گرفتند و در جعبه‌ای کردند و در آن جعبه را محکم بستند.
۱۸	**ناصر خسرو در متن *سفر به بصره* بدنبال بیان کدام مفهوم در باب سختی‌ها و مشکلات زندگی است؟** سختی و آسانی همیشه در زندگی هست و به وقتی سختی نباید ناامید شد.
۱۹	**کدام مصرع از بیت زیر تضمین از شعری از سعدی است. منظور از آرایه‌ی تضمین را هم بیان کنید.** حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد مصرع اول، استفاده‌ی مستقیم از اثری دیگر در متن خود
۲۰	**دو عبارت زیر یک مفهوم را می‌رسانند. آن مفهوم را بیان کنید.** = رازداری و حفظ وفا **الف) به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد.** **ب) هر آن‌که جانب اهل وفا نگه دارد / خداش در همه حال از بلا نگه دارد**

www.amoozeshmelli.com

۲۱	**ویژگی‌های شعر سپید را بیان کنید و یک مورد را از کتاب مثال بزنید.** آهنگ دارد اما وزن عروضی ندارد، جای قافیه در آن مشخص نیست. مثل شعر پاسداری از حقیقت
۲۲	**شعر *مهر و وفا* از *حافظ* در کدام گونه‌ی ادبی قرار می‌گیرد؟ هدف از این گونه را بیان کنید.** ادبیات غنایی، بیان احساسات و حالات شاعر

جمع بارم : ۲۰ نمره	**نام و نام خانوادگی مصحح :**	**امضاء:**

www.amoozeshmelli.com